

# MEMO

**Van** : het college

**Voor** : de raad

**Kopie aan** : MT

**Onderwerp** : overzicht acties windpark De Drentse Monden en Oostermoer

**Datum** : 8 september 2015

## Inleiding

Voor het realiseren van de doelstelling uit het Energieakkoord (14% duurzame energie in 2020) heeft het Rijk voor windenergie op land een taakstelling geformuleerd van 6.000 MW. Met de provincies zijn afspraken gemaakt over de verdeling van deze taakstelling. De provincie Drenthe heeft toegezegd 285,5 MW te realiseren, waarvan 150 MW in het Mondengebied. Al in 2010 zijn in het gebied initiatieven ontstaan voor de bouw van windmolens. Voor windparken groter dan 100 MW coördineert het Rijk de vergunningverlening. Met een rijksinpassingsplan wordt het windpark planologisch mogelijk gemaakt. Inmiddels heeft minister Kamp ingestemd met een opstellingsvariant voor 50 windmolens van 3 MW (tiphoogte 200m).

De minister houdt strak vast aan een tijdige realisatie van het windpark. De voorbereiding om tot vergunningverlening te komen voor het windpark is daarom in volle gang. Volgens de planning van het Rijk en de initiatiefnemers komen de ontwerpbesluiten nog voor de kerst zes weken ter inzage te liggen. Gedurende deze periode kan een ieder hiertegen zienswijzen indienen. Daarna worden de definitieve besluiten genomen (planning mei/juni 2016). De mogelijkheid om hiertegen beroep in te stellen bij de Raad van State bestaat uitsluitend voor degenen die zienswijzen hebben ingediend. In het kader van de Crisis en Herstelwet heeft de gemeente Stadskanaal niet de mogelijkheid om bezwaar danwel beroep aan te tekenen.

In deze memo wordt een overzicht gegeven van de acties, die het college heeft ondernomen om de komst van het windpark tegen te gaan, dan wel de nadelige effecten van het windpark zoveel mogelijk te beperken.

Het gaat om de volgende acties:

- indienen van zienswijzen
- deelname ambtelijk en bestuurlijk overleg
- uitvoeren draagvlakonderzoek
- uitvoeren maatschappelijke kosten baten analyse
- benaderen provinciale en landelijke politici, inschakelen lobbyist
- onderzoek civielrechtelijke procedure

## Zienswijzen

### **a. Omgevingsvisie provincie Drenthe 2010**

In het ontwerp dat ter inzage heeft gelegen voor de Omgevingsvisie van de provincie Drenthe was de taakstelling voor windenergie beperkt tot 60 MW. Ook was alleen het gebied rond Emmen in beeld voor plaatsing van windmolens. Op het allerlaatste moment heeft de provincie Drenthe bij de definitieve vaststelling van de visie het gehele Mondengebied aangewezen als zoekgebied voor windparken. Ook is de taakstelling verhoogd naar 200 MW.

De betrokken gemeentes - en wij als buurgemeente - zijn door de provincie niet geraadpleegd over deze plotselinge koerswijziging. Wij zijn niet in de gelegenheid geweest hiertegen zienswijzen in te dienen. Doordat het Rijk het bevoegde gezag is voor grote windparken, heeft de provincie met de aanwijzing van een groot zoekgebied de regie uit handen gegeven. De deur is wijd opengezet voor plannen voor grootschalige windparken, hetgeen ook is gebeurd. Windpark De Drentse Monden en windpark Oostermoer zijn vervolgens in aanmerking gekomen voor toepassing van de rijkscoördinatieregeling. In de procedure zijn beide parken samengevoegd tot één windpark, met een beoogd vermogen van 420 tot 600 MW.

De provincie heeft getracht de regie over het gebied terug te krijgen door het opstellen van een Gebiedsvisie Windenergie Drenthe. In IPO-verband (Interprovinciaal Overleg) zijn afspraken gemaakt over de verdeling van de taakstelling over de provincies. De provincie Drenthe heeft daarbij haar eigen taakstelling verhoogd naar 285,5 MW. Doordat in de omgeving van Emmen 135,5 MW kan worden geplaatst, blijft voor het Mondengebied een taakstelling over van 150 MW. Ten opzichte van de eerder genoemde 600 MW is dit weliswaar aanzienlijk minder. Bij het opstellen van de Gebiedsvisie Windenergie Drenthe blijkt evenwel, dat 120 MW al een aanzienlijke belasting voor het gebied te weeg brengt.

### **b. Startnotities milieueffectrapportage Windpark De Drentse Monden en Oostermoer 2011 en 2012**

Wij hebben zienswijzen ingediend tegen de startnotities voor de milieueffectrapportage van windpark De Drentse Monden en Oostermoer. Hierin hebben we onder meer gewezen op de sterk negatieve effecten van de komst van het windpark in combinatie met krimp.

### **c. Gebiedsvisie Windenergie provincie Drenthe 2013**

Zoals gezegd, heeft de provincie Drenthe de gebiedsvisie opgesteld met de bedoeling om de regie weer enigszins terug te krijgen. De gebiedsvisie is echter geen toetsingskader geworden voor het windpark De Drentse Monden en Oostermoer. In het rijksinpassingsplan wordt nog wel aan de gebiedsvisie gerefereerd, maar inhoudelijk is van de gebiedsvisie in het plan weinig tot niets overgebleven. De zeven lijnopstellingen van het windpark hebben geen enkele relatie met de gebiedsvisie, waarin is gekozen voor drie clusters van windmolens.

De opzet van de gebiedsvisie is geweest om de clusters visueel niet aaneen te laten groeien tot één groot park. Om dit te bereiken moet voldoende afstand tussen de clusters worden aangehouden. In de gebiedsvisie staat weliswaar niet vermeld om hoeveel vermogen het gaat. Mondeling is meegedeeld, dat het model van de gebiedsvisie gebaseerd is op maximaal 120 MW aan opgesteld vermogen.

In januari 2013 is in overleg met de raad een zienswijze ingediend, waarin onder meer gevraagd wordt voldoende afstand te houden tot de woonbebouwing. In juni 2013 heeft de raad een motie aangenomen, waarin ze zich uitspreekt tegen de gebiedsvisie.

#### **d. Structuurvisie Wind op Land 2014 (SWOL)**

In maart 2014 heeft de Ministerraad de Structuurvisie Wind op Land vastgesteld. In deze structuurvisie worden gebieden aangewezen voor de realisatie van grootschalige windparken. Omdat de minister al de toezegging had gedaan de rijkscoördinatieregeling toe te willen passen op het windpark De Drentse Monden en Oostermoer, is het Mondengebied opgenomen in de SWOL. Wij hebben op meerdere momenten zienswijzen ingediend tegen de aanwijzing van het Mondengebied. Deze aanwijzing is immers niet gebaseerd op inhoudelijke argumenten, maar op toezeggingen en afspraken uit het verleden.

#### **e. Voorontwerp rijksinpassingsplan**

Met een reactie op het voorontwerp van het rijksinpassingsplan brengen we onze situatie nog eens bij het Rijk onder de aandacht. We benadrukken daarin dat wij voor toepassing zijn van duurzame energie, maar niet op een wijze die afbreuk doet aan het woon- en leefklimaat in onze gemeente.

Een (technische) reactie wordt voorbereid op het Milieueffectrapport, zo mogelijk gezamenlijk met de buurgemeenten. In ieder geval kan de reactie worden verwerkt in een nog in te dienen zienswijze op het ontwerp van het rijksinpassingsplan. De reactie kan eveneens aan derden ter beschikking worden gesteld.

#### **Ambtelijk en bestuurlijk overleg**

Vanaf het begin hebben we aangedrongen om betrokken te worden bij het overleg over het windpark De Drentse Monden en Oostermoer. Omdat de windmolens niet op ons grondgebied komen, heeft het Rijk ons buiten het overleg gehouden. Pas in december 2014 zijn we uitgenodigd deel te nemen aan het ambtelijke en bestuurlijke overleg. De mogelijkheid om invloed uit te oefenen is minimaal geweest. De keuze lag voor tussen drie opstellingsvarianten. Vanuit Stadskanaals perspectief zat er tussen deze varianten nauwelijks verschil. We hebben de minister aangegeven ons te blijven verzetten tegen een windpark van deze omvang. Wel hebben we meerdere malen aangegeven voor toepassing van duurzame energie te zijn en ons sterk te willen maken voor realisatie van een zonnepark. Ook in gesprekken met bestuurders en politieke partijen van provincies en gemeenten hebben we zonne-energie als alternatief voor het windpark naar voren gebracht.

Op dit moment voeren Rijk, provincie Drenthe en initiatiefnemers een verkenning uit of er draagvlak onder de bevolking bestaat om zitting te hebben in een Omgevingsraad. Omdat plaatsing van 50 windmolens het uitgangspunt is van de verkenning, hebben de gemeenten Stadskanaal, Borger-Odoorn en Aa en Hunze aangegeven niet aan deze verkenning mee te werken.

De gemeente Aa en Hunze heeft besloten eveneens niet mee te werken aan de vergunningverlening. De gemeente Borger-Odoorn stelt zich op het standpunt dat de rijkscoördinatieregeling niet van toepassing is, omdat er sprake is van drie kleinere windparken. Wanneer de gemeenten zich blijven verzetten, zal het Rijk de vergunningverlening ter hand nemen.

## Draagvlakonderzoek

Bij de aanmelding voor de rijkscoördinatieregeling hebben de ministers Verhoeven en Verhagen in juni 2010, resp. november 2011, de initiatiefnemers verantwoordelijk gesteld voor het verkrijgen van draagvlak voor het windpark. Medio 2014 heeft minister Kamp aangegeven, dat de initiatiefnemers voldoende hebben gedaan voor het verkrijgen van draagvlak. Voor de gemeenten Borger-Odoorn, Aa en Hunze en Stadskanaal was dit aanleiding om opdracht te geven aan onderzoek- en adviesbureau Enneüs voor een draagvlakonderzoek om te meten hoeveel draagvlak er daadwerkelijk bestaat voor de windparken. Uit het onderzoek is gebleken dat meer dan driekwart van de huishoudens binnen de gemeenten (sterk) tegen de komst van het windpark is.

De uitkomst van het onderzoek is breed verspreid. Naast minister Kamp hebben ook alle politieke partijen van de Tweede Kamer, de Provinciale en Gedeputeerde Staten van de provincies Drenthe en Groningen, de Milieufederatie etc. een samenvatting van het onderzoek gekregen.

## Maatschappelijke kosten baten analyse

De gemeente Stadskanaal heeft een Maatschappelijke Kosten Baten Analyse (MKBA) laten opstellen door Royal Haskoning DHV. Een MKBA brengt de kosten en opbrengsten van diverse varianten van duurzame energie in beeld. Windenergie wordt hierin vergeleken met zonne-energie. Beide varianten worden ook vergeleken met een combinatie van zonnepanelen en windmolens. Met de MKBA willen we niet alleen aantonen dat zonne-energie een goed alternatief is, maar vooral ook aangeven dat de gemeente Stadskanaal, samen met de ondernemers, vóór duurzame energie is. Aan het Rijk en de initiatiefnemers windenergie hebben we aangegeven actief mee te willen werken aan de toepassing van zonne-energie. Met de initiatiefnemers van het solarpark trekken we gezamenlijk op om het alternatief van zonne-energie te promoten.

De MKBA laat op regionaal niveau zien dat zonne-energie een beter alternatief is. Van de negatieve effecten die windenergie op de woonomgeving heeft, is bij zonne-energie geen sprake. Zonne-energie kan daardoor wel op draagvlak bij de bevolking rekenen (hetgeen ook uit het draagvlakonderzoek is gebleken). Op landelijk niveau is windenergie weliswaar goedkoper, omdat er minder subsidie mee is gemoeid. Voor meer informatie wordt verwezen naar de publieksvriendelijke versie, die van het MKBA is gemaakt.

## Lobby

Minister Kamp zet alles op alles om de taakstelling van 6.000 MW windenergie op land te behalen. De minister staat geen wijzigingen toe in lopende plannen, wanneer hierdoor vertraging kan ontstaan. Dat betekent ook dat de plannen en procedures voor windpark De Drentse Monden en Oostermoer ongewijzigd worden doorgezet en er geen ruimte is voor alternatieven. Alleen de Tweede Kamer kan in deze situatie nog verandering brengen. Daarom heeft de gemeente Stadskanaal in het voorjaar sterk ingezet op het uitnodigen van kamerleden, opdat zij ter plekke een indruk zouden krijgen van de impact van het windpark. Dat heeft tot veelvuldig mailverkeer en telefonische contacten geleid met kamerleden en fractieondersteuners. Om agendatechnische redenen bleek het voor kamerleden niet mogelijk om in gezamenlijk verband Stadskanaal te bezoeken, maar in alle contacten is het belang van Stadskanaal onder de aandacht gebracht. Juist om in Den Haag het geluid van Stadskanaal te laten horen is gezamenlijk met de buurgemeenten ook een lobbyist ingeschakeld om politieke partijen in Den Haag te benaderen. De lobbyist is gedegen gebrieft vanuit de gemeente Stadskanaal en met hem is voortdurend intensief contact. Dankzij de inzet van de lobbyist zijn nog eens door de wethouder diverse gesprekken gevoerd met woordvoerders. De kamerfractie van de VVD heeft inmiddels op onze uitnodiging een bezoek aan Stadskanaal gebracht. Het windpark is enkele malen besproken in de vergadering van de vaste kamercommissie Economische Zaken. Diverse kamerleden hebben vragen gesteld over het windpark. Ook zijn er moties ingediend, bijvoorbeeld over het ingeklemd raken van lintbebouwing door

lijnopstellingen aan de voor- en achterzijde (situatie Drouwenermond). Ook heeft minister Kamp de Kamer toegezegd te komen met een feitenoverzicht ten aanzien van het proces tot nu toe.

Gebleken is wel dat kamerleden groot belang hechten aan het tijdig realiseren van de taakstelling uit het Energieakkoord. In het Energieakkoord zijn verschillende vormen van duurzame energie uitwisselbaar. Wij hebben op basis van de MKBA aangedrongen op wijziging van de plannen richting zonne-energie. We benaderen hiervoor niet alleen kamerleden, maar ook politici uit andere bestuurslagen.

### Rijkscoördinatieregeling

Gezamenlijk met de gemeenten Borger-Odoorn en Aa en Hunze trekken we de legitimiteit van de rijkscoördinatieregeling in twijfel. Het verzet bij de buurgemeenten tegen de vergunningverlening van het park heeft tot vertraging in de procedure geleid, waardoor er meer tijd is ontstaan voor politieke beïnvloeding.

### Onderzoek civielrechtelijke procedure

Omdat de Crisis- en Herstelwet van toepassing is op grootschalige windparken, kunnen (lagere) overheden geen beroep instellen tegen het rijksinpassingsplan of de omgevingsvergunning. De enige optie die een gemeente heeft, is om tegen het Rijk een civielrechtelijke procedure aan te spannen. Het bureau Li & Van Wieringen, dat door ons is geraadpleegd, heeft aangegeven dat het resultaat van een dergelijke procedure onduidelijk is. Al geldt dit feitelijk voor iedere juridische procedure, in onze situatie is de onzekerheid des te groter, omdat er nog maar weinig van dit soort procedures zijn gevoerd. Een dergelijke procedure is namelijk pas recentelijk wettelijk mogelijk gemaakt. Wij overwegen om de kansen en haalbaarheid van een dergelijke procedure nader in beeld te brengen.